

Секція 11. ЕКОНОМІЧНІ НАУКИ

Вергун Антоніна Миколаївна
старший викладач кафедри фінансів та фінансово-економічної безпеки
Київський національний університет технологій та дизайну
Ліщук Інна Василівна
студентка
Київський національний університет технологій та дизайну

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ СКЛАДОВОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

ОБЕСПЕЧЕНИЕ ЭКОЛОГИЧЕСКОЙ СОСТАВЛЯЮЩЕЙ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ БЕЗОПАСНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЯ

SUPPORT ENVIRONMENTAL COMPONENT OF ECONOMIC SECURITY

Анотація. Стаття присвячена визначенню місця екологічної складової в системі економічної безпеки підприємства. Висвітлені проблеми забезпечення екологічної безпеки в Україні.

Ключові слова: економічна безпека підприємства, складові економічної безпеки, екологічна складова безпеки, забезпечення екологічної безпеки підприємства.

Постановка проблеми. Проблема забезпечення економічної безпеки досить гостро постала для країн, що перебувають у процесі системних трансформацій, до числа яких належить і Україна.

Забезпечення сталого економічного зростання можливе за умови узгодження економічних, соціальних та екологічних інтересів, що досягаються завдяки всебічній екологізації виробництва, впровадженні екологоорієнтованих нововведень на підприємствах. В наш час проблема охорони навколишнього середовища і раціонального природокористування вирішується за шляхом удосконалення національного законодавства та укріплення всього механізму управління сферою природокористування, а також через систему міжнародного співробітництва. Розв'язання глобальних екологічних проблем задля збереження

навколишнього середовища залежить від спільних зусиль. З огляду на зазначене, питання формування та впровадження дієвого механізму забезпечення екологічної безпеки обумовлює актуальність теми дослідження.

Метою дослідження є дослідження екологічної складової економічної безпеки підприємства.

Аналіз досліджень і публікацій. Питанням забезпечення екологічної складової економічної безпеки присвячені праці таких науковців як Волошенко О.О., Горбаль М., Гречко Д.В., Дашковський О.С., Мехеда Н.Г., Плєскач Б.Р., Раздіна Є.В., Судакова О.І., Тарасенко І.О., Філіппова С.В., Фостолович В.А., Шевчук В.І., Шкурупій А.В. та ін. В своїх роботах вони розглядають проблеми забезпечення економічної безпеки підприємств та її складових. Проте, недостатньо досліджені економічні основи забезпечення екологічної безпеки як складової економічної безпеки.

Основний матеріал. Економічна безпека підприємства є комплексним відображенням ступеня надійності підприємства як партнера у виробничих, фінансових, комерційних та інших економічних відносинах за певний період часу. Аналіз літературних джерел дав можливість виокремити серед інших складових безпеки підприємства і екологічну складову.

Безпека підприємства в екологічній сфері — це захист від руйнівного впливу природних, техногенних чинників і наслідків господарської діяльності підприємства. Екологічні збитки можуть суттєво впливати на фінансовий стан підприємства, спричинюючи збитки, які належать до категорії фінансово-екологічних і вимірюються у грошовій формі.

Забезпечення екологічної складової економічної безпеки полягає в оптимізації фінансових витрат підприємства у такий спосіб, щоб за мінімальних витрат на дотримання екологічних норм щодо технологічних процесів і продукції, що виготовляється, мінімізувати втрати від адміністративних санкцій за забруднення навколишнього середовища і втрати ринків з жорсткішими нормами екологічного законодавства, ніж ті, яким відповідає продукція підприємства.

План заходів із забезпечення екологічної складової є частиною загальної антикризової програми та програми заходів із забезпечення економічної безпеки підприємства, що в свою чергу регулюється законодавчо [1–3].

При реалізації сучасних екологічних вимог на підприємстві стикаються з низкою невирішених проблем на макрорівні (рис. 1).

Значну роль у стримуванні розвитку екологічного управління відіграє неструктуризованість і галузева розпорошеність функцій екологічного управління. Тому чіткий розподіл функцій і відповідальності між державною, корпоративною, регіональною (місцевою) і громадською системами екологічного управління сприятиме становленню й постійному вдосконаленню систем екологічного управління.

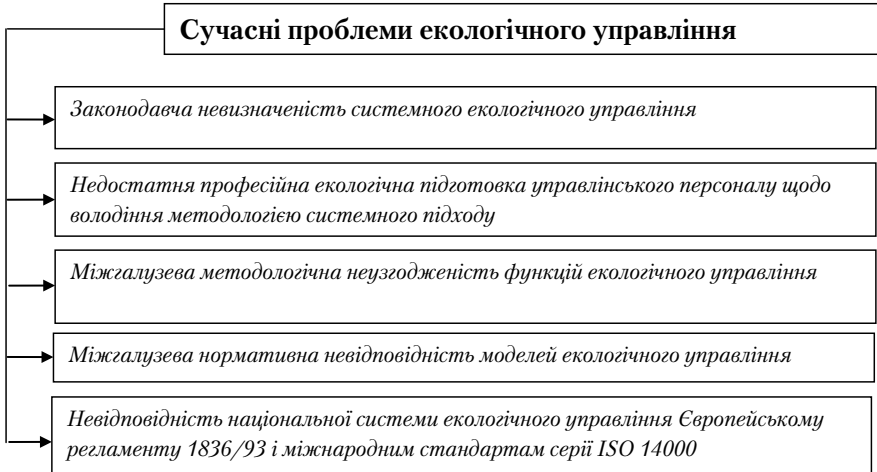

Рис. 1. Сучасні проблеми екологічного управління

У сучасних умовах основою екологічного обліку суб'єктів господарювання став екологічний паспорт підприємства, що є інструментом екологічного обліку. Необхідність застосування екологічних паспортів визначена в ст. «Державний облік об'єктів, що шкідливо впливають на стан навколишнього природного середовища» Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища» [3]. Нині вважається, що екологічний паспорт є комплексним державним документом, який містить характеристики взаємовідносин будь-якого техногенного або природного об'єкта з навколишнім природним середовищем.

Надійна екологічна безпека підприємства можлива лише за комплексного і системного підходу до її організації. Ця система забезпечує можливість оцінити перспективи зростання підприємства, розробки тактики і стратегії його розвитку, зменшує наслідки фінансових криз і негативного впливу нових загроз та небезпек. Процес забезпечення екологічної складової економічної безпеки підприємства пропонуємо проводити за такою послідовністю (рис. 2).

Відповідно до світової та європейської практики передбачається розвиток вже існуючих і запровадження нових механізмів регулювання екологічної безпеки [5], зокрема: ідентифікація небезпечних видів діяльності як основного критерію під час оцінювання стану екологічної безпеки; ліцензування небезпечних видів діяльності як інструменту регулювання рівня безпеки під час діяльності з небезпечними речовинами та процесами; страхування екологічних ризиків; здійснення екологічного аудиту як одного з можливих інструментів оцінювання рівня небезпечності; застосування поняття «ризик» як інтегрального показника можливих екологічних загроз тощо.

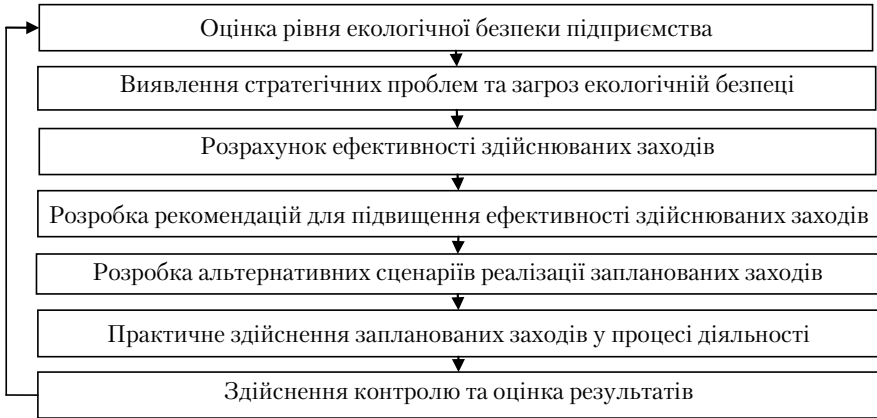

Рис. 2. Послідовність забезпечення екологічної складової безпеки підприємства

Підприємства, які виходять на міжнародні ринки співпраці, вимушені дотримуватись міжнародної процедури проведення екологічного контролю і одержувати відповідний сертифікат з екологічної безпеки виробництва продукції, що дає можливість бути конкурентноздатним на світовому ринку.

Висновок. Проведений аналіз дає змогу зробити висновок, що високий рівень екологічної безпеки є не тільки необхідною умовою для забезпечення права громадян України на безпечне для життя та здоров'я довкілля, гарантованого ст. 50 Конституції України, але і невід'ємною умовою для просування держави на шляху інтеграції до європейської спільноти. З огляду на зазначене, підприємства мають розробляти власну комплексну систему забезпечення екологічної безпеки, відповідно до відповідно до визначених завдань, що тісно пов'язана з діяльністю всіх функціональних ланок підприємства і має здійснюватися комплексно. Головна роль у цьому процесі має належати службі безпеки підприємства діяльність якої покликана відстежувати екологічну ситуацію на підприємстві, у його внутрішньому та зовнішньому середовищі, і вчасно реагувати на небезпечні, ризикові ситуації й загрози.

Література

1. Конституція України [Електронний ресурс]: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>
2. Концепція національної безпеки України [Електронний ресурс]: <http://old.niss.gov.ua/book/otch/roz23.htm>
3. Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища» [Електронний ресурс]: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1264-12>
4. Судакова О. І. Стратегія забезпечення належної економічної безпеки підприємства / Судакова О. І. Гречко Д. В., Шкурупій А. В. // наук.-метод. зб. Придніпровська державна академія будівництва та архітектури [Електронний ресурс]: http://www.rusnauka.com/4_SVMN_2007/Economics/18818.doc.htm
5. Єлькін С. В., Шевченко В. І., Комарницький В. М. / Екологічне право: Навчальний посібник. — 2-е вид. — Луганськ: ПВВ ЛАВС, 2005. — 224 с. (Рекомендовано МОН України, як навчальний посібник, лист № 14/18.2–1413 від 21.06.2005 р., 14 п. л., ISBN № 966-8129-67-9). [Електронний ресурс]: <http://elkin.crimea.edu/nauka.html>
6. Столбов В. Ф., Шаповал Г. М. Особливості управління системою фінансово-економічної безпеки будівельних підприємств / В. Ф. Столбов, Г. М. Шаповал // Комунальне господарство міст. Науково-технічний збірник. — 2013. — № 111. — с. 103–108.